

קבץ

תוֹךְ הַנַּחֲל

דבורים נוראים ונפלאים, מעוררים מעירים ומחזקים, אשר מתוך הנחל נובע מקור
הקמה נובעים, לתחיית גפ'ש כל חי ומשם ישקוץ העדרים, להתחזק בעבודת הבורא
בכל דרגה שיהיו נמצאים

מעגנין שמזחה וקדשה - לקויטי מוהר"ן חלק א' סימן קסט

אשר נאמרו בשלחן המהור של

מרן מוהר"א "ש שליט"א

בסעודת שבת קדש דשבת פרשת עקב - תשע"ג

ודבר נפלאות מענין השמחה המסוגלת לקדשת המחשבה ושמירת הכרית, על ידי
שמסתכל רק על העתיד ויעורר להוריד אלקות עד בחינת העקביו, וידבר מהמצות
שאדם דש בעקביו ומענין מצות כבוד אב ואם שהיא מזוללת בעיני תהמו, וידבר מענין
החלוק שבין בעלי מוסר לתלמיד הפעל שם טוב הקדוש וי"ע ויתוך ויעורר מאד

יצא לאור ערב שבת קדש פרשת ראה תשע"ג

על ידי תלמידי מתיבתא 'היכל הקדש' חסידי ברסלב

עיר הקדש ירושלים תובכ"א

סעדת ליל שבת פרשת עקב ה'תשע"ג

מאמר

וְהָיָה עֲקֵב תִּשְׁמְעוּן

בליל שבת קדוש, בסעודה ראשונה, בנבנאל עיר ברסלב, דבר מוהרא"ש, גרו יאיר, דבורים נוראים ונפלאים מאד, על פי דברי רבנו ז"ל בלקומי מוהר"ן חלק א' סימן קס"ט, המדבר מפסוק וְהָיָה עֲקֵב תִּשְׁמְעוּן וְגו', ענן שם.

באור הנפלא של רבנו ז"ל על הפסוק וְהָיָה עֲקֵב פתח ואמר מוהרא"ש גרו יאיר, רבנו זל מגלה סוד נפלא בפסוק ראשון של פרשת השבוע, (דברים ז, יב) וְהָיָה עֲקֵב תִּשְׁמְעוּן אֵת הַמְשַׁפְּטִים הָאֵלֹהִים וְעִשִׂיתֶם אוֹתָם וְשָׁמַרְתֶּם אֵת הַבְּרִית וְגו', "וְהָיָה" – הוא לשון שמחה (במדבר רבה פרשה יג סימן ה'). "עקב" – הם הרגלי, הינו לזכות לשמחה, עד שהעקביים שהם הרגלי. "תשמעו" – ישמעו השמחה, ותרקדו מחמת רב שמחה, לזה זוכים

על ידי "את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אתם" – שתשמרו לעשות בעצמכם המשפטים והדינים, כי על ידי זה נתבטל הדין שלמעלה, כי פגיש דיין למטה, אין דיין למעלה. ואז, "ישמר ה' לך את הברית" – שתזכה לשמירת הברית, כי בשתזכה לשמחה, אזי השם יתברך בעצמו ישמר לך את הברית, ויהיה בעזרה לשמר את הברית קדש וכו', עין שם פל זאת בדברי רבנו ז"ל.

מדת השמחה עולה על הכל, ומביאה את האדם לידי דבקות

והסביר מוה"ר א"ש נ"י, כי הנה רבנו ז"ל מנלה בתורה זו עצם מעלת מדת השמחה, שעל ידה זוכים להמתיק את כל הדינים, וזוכים שהשם יתברך בעצמו ישמר האדם מלבא לידי פגם הברית, חס ושלום, כי מדת השמחה עולה על הכל, ומביאה את האדם לידי דבקות אמיתית בו יתברך, עד שאין תקלפות יכולות לשלוט בו כלל, ואי אפשר להן להביא אדם לידי הטא, חס ושלום, כי שמירת הברית היא שמירת הפחשבה – לשמר את מחו ומחשבתו מפחשבות זרות ומתרהורים רעים, ואז אף פעם לא יבוא לידי פגם הברית, חס ושלום, כי הפחשבה היא לבוש הפח, ששם מושכן הנשמה, ועקר השלמות הוא, שתהיה למוח התגלות פתוחה של

אֱלֹקֵינוּ יתְבַרַךְ, בְּלִי שׁוּם לְבוּשִׁים כָּלָל, עַד שִׁירָאָה אֱלֹקֵינוּ יתְבַרַךְ
מִכָּל דְּבַר מִמֶּשׁ.

כִּי בְשִׁמְחָה תֵצֵאוּ – שִׁיּוּצֵאת מִחֲשַׁבְתּוֹ לְחַרוּת

אָבֵל כָּכָל שִׁיּוּרְדֵת קִדְשֵת מִחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁל אָדָם, כִּדָּ מִתְלַבֵּשׁ הַמִּוֹחַ שֶׁלּוֹ
בְּלְבוּשִׁים עַל גְּבִי לְבוּשִׁים – עֲשָׂרָה מִיָּנִי לְבוּשִׁים, עַד שְׁמֵת־פְּסִית
אֱלֹקֵינוּ יתְבַרַךְ מִן הָאָדָם לְגַמְרִי, וְאִזּוּ הוּא יָכוֹל לָבוֹא לִיָּדֵי מִחֲשַׁבּוֹת
רְעוֹת וְהַרְהוּרִים רָעִים, רַחֲמָנָא לִיִצְלָן. וְהַשְׁמִיחָה הִיא הַתְּקוּן לְכָל זֶה,
כִּי הַשְׁמִיחָה גּוֹרֶמֶת לְהַפְּשִׁיט מִמִּחֲשַׁבְתּוֹ כָּל מִיָּנִי לְבוּשִׁים רָעִים,
וְלִרְאוֹת הַתְּנַגְלוֹת פְּתוּחָה שֶׁל אֱלֹקֵינוּ. וְעַל כֵּן מוּבָא (תְּקוּנֵי זֶהר דִּף סו
ע"א) אֲשֶׁר תִּבְתַּת בְּשִׁמְחָה הִיא אוֹתִיּוֹת תִּבְתַּת מִחֲשַׁבְתּוֹ, שְׁנַעֲשִׂית
מִחֲשַׁבְתּוֹ בַּת חוּרִין, וּמִתְקַיִם בּוֹ (יִשְׁעִיָה נה, יב) כִּי בְשִׁמְחָה תֵצֵאוּ,
שִׁיּוּצֵאת מִחֲשַׁבְתּוֹ לְחַרוּת (לְקוּטֵי מוֹתְרִין חֶלֶק ב' סִימָן י'), וְאִזּוּ נִשְׁמַר מִן
הַחֲטָא, וְזוֹכֵה לְתְקוּן הַבְּרִית בְּאַמֶּת.

הַתְּנַאי הַרְאֵשׁוֹן לְהַגִּיעַ לְמַדַּת הַשְׁמִיחָה, הוּא לְשִׁבַח כָּל הַעֲבָר

אָבֵל אִיךָ זוֹכִים לְהַגִּיעַ לְשִׁמְחָה כְּזוֹאת? וּמִנְגִּלָה רַבְּנֵנוּ ז"ל, שֶׁהַפּוֹד גָּנוּז
בְּפִסּוּק רֵאשׁוֹן שֶׁל פְּרָשַׁת הַשְּׁבוּעַ, וְהִיָּה עַקֵּב תִּשְׁמַעוּן, וְאָמְרוּ
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בַּמִּדְבָּר רַבָּה פְּרָשָׁה יג סִימָן ה'), אִין "וְהִיָּה" אֵלָא לְשׁוֹן

שְׂמֹחָה, כִּי "וְהָיָה" לְשׁוֹן עֲתִיד, שְׂאֵדָם מִסְתַּכֵּל עַל הָעֲתִיד, וּמוֹכֵן לַעֲשׂוֹת הַתְּחִלָּה הַדְּשָׁה מֵעֲבָשׁוֹ, מִה שְׂאֵין בֶּן אֵין "וְהָיָה" אֵלֵּא לְשׁוֹן צֶעַר (שֵׁם בַּמִּדְרָשׁ), כִּי "וְהָיָה" לְשׁוֹן עֶבֶר, וּכְשֶׁאֵדָם מִסְתַּכֵּל לְאַחֲרָיו עַל הָעֶבֶר, וּמִכְּלָבֵל עֲצָמוֹ עִם הָעֶבֶר שְׁלוֹ, זֶה גֹרֵם לוֹ צֶעַר וְעֲצָבוֹת, וְלָכֵן הַתַּנְאִי הִרְאֵשׁוֹן לְהַגִּיעַ לְמִדַּת הַשְׂמֹחָה, הוּא "וְהָיָה", לְשִׁכַּח כָּל הָעֶבֶר, וְלַעֲשׂוֹת הַתְּחִלָּה הַדְּשָׁה מִרְגַע זֶה עַל הָעֲתִיד, וְאֵז אֶפְשָׁר לְבוֹא לְיַדִּי שְׂמֹחָה אֲמִתִּית.

צְרִיכִים לְהוֹרִיד אֱלֻקוֹת עַד הָעֶקְבָּיִים...

וּמִמְשִׁיךְ הַפְּסוּק, "עֲקֵב תִּשְׁמָעוּן", שֶׁתִּשְׁמַע הַשְׂמֹחָה עַד הָעֶקְבָּיִים, וְתִתְחִיל לְרַקֵּד עִם הָעֶקְבָּיִים מֵרַב שְׂמֹחָה, כִּי הָעֶקְבָּיִים הֵם הָאֵיבָרִים הַכִּי נְמוּכִים בְּגוֹף, וְהֵם מְרַמְזִים עַל הַמְּדַרְגּוֹת הַתְּחִתּוֹנוֹת וְהַנְּמוּכוֹת, וְגַם אוֹתָן צְרִיכִים לְהָרִים וּלְהַגְבִּיהַ אֵל עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלִמְצֵא אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ גַּם בְּתוֹךְ כָּל הַדְּבָרִים הַגְּשָׁמִיִּים וְהַחֲמֻרִים, וּכְמוֹ שְׂאֵמֵר פֶּעַם הָרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי מִנְחֵם מֵעֲנִדִּיל בַּעַל הַ"צִּמְחָה צֶדֶק" מְלִיבְאֵוִיטְשׁ זי"ע, בְּהִיּוֹתוֹ יְלֵד, אֵל זְקֵנוּ הַבַּעַל הַתַּנְיָא זי"ע, כְּשֶׁשְׂאֵל אוֹתוֹ זְקֵנוּ, מִהוּ פְרוּשׁ "וְהָיָה עֲקֵב תִּשְׁמָעוּן", וְכִי הָעֶקְבָּיִים שׁוֹמְעִים, הֵלֵא הָאֲזֻנִּים שׁוֹמְעוֹת?! וְעָנָה וְאָמַר הַיְלֵד הַחֶכֶם אֵל זְקֵנוּ, "סְפֵא! צְרִיכִים לְהוֹרִיד אֱלֻקוֹת עַד הָעֶקְבָּיִים...", וְנִרְאֶתָה תְּשׁוּכְתּוֹ בְּעֵינֵי

זקנו הקדוש ה"בעל התניא" זי"ע מאד, פי זחו עקר התכלית, למצוא אלקות אפלו במדרגות הכי תחתונות ונמוכות, ואז זוכין לשמחה אמיתית, פי אין עוד שמחה, כמו בשזוכין למצא אלקותו יתברך גם במקומות הרחוקים והנמוכים ביותר, עד שגם כל עולם העשייה, שהיא הרגלין של הקדשה, יאירו באור אלקותו יתברך, ויהיה נעשה חבל מרפכה אחת גדולה אל השכינה הקדושה.

אל אלו "מצות קלות" רש"י מתכוון?

אבל עם כל זאת נשארת השאלה, איך זוכים להגיע אל שמחה כזאת? והתרוץ מנח בתודת דברי רש"י הקדוש, "אם המצות הקלות שאדם דש בעקביו תשמעו", פי לכאורה יש להבין את דברי רש"י, אל אלו "מצות קלות" רש"י מתכוון? וגם איך יכולין לכנות מצוה בשם "קלה", הלא חכמינו הקדושים אומרים (אבות ב'): 'הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה', שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות. נמצא, שלפי האמת, אין אנו יודעים כלל מה נקרא "קלה" ומה נקרא "חמורה", ואם בן על מה פזוהירה התורה 'והיה עקב תשמעו' שתזוהרו "במצוות קלות" שאדם דש אותם בעקביו?

אם האדם היה שומח במצוות לא היה שוף אצלו מצוות קלות
אבל התרוץ הוא, שדברי רש"י הקדוש סוככים והולכים על "כל
מצוות התורה", בלי יוצא מן הכלל, והתורה הקדושה מגלה לנו,
שהיו עקר הסבה שאדם מתרשל ממצוות השמחה, ואינו שומח
בשמחה עצומה בשעת קיום מצוותיו יתברך, מחמת שנהשבות
אצלו "מצוות קלות", ואינו מעלה על דעתו עצם החשיבות של כל
מצוה ומצוה, ואף שכל נקדה ונקדה, אפלו הכי קטנה, חשובה
ויקרה מאד אצלו יתברך, וכלשון רבנו ז"ל בספרי מעשיות (מעשה
א), "שם הכל יקר", שבעולם העליון, שם כל נקדה קטנה יקרה מאד,
אבל רב בני אדם אינם מבינים זאת, ונדמה להם שלעבוד את השם
יתברך, ולגרום נחת רוח להבורא יתברך שמו, זה רק על ידי
שעושה דבר גדול ועצום בשבילו יתברך, ולעשות דבר שיש בו
מסירת נפש ממש, אבל מצוות פשוטות ופשוטות, אינן חשובות
כלל, וזה גורם להם להתרשל ממצוות השמחה בעת קיום המצוות,
ודשים על המצוות בעקבם, ואינם שמחים עמהם כלל, אבל אלו היו
יודעים מעלת וחשיבות כל מצוה, אפלו הכי קטנה והכי פשוטה,
היו שמחים ורוקדים עמה כל היום, וכמו שמוכא בגמרא (ברכות ל'
ע"ב) על רב ירמיה, שהיה שומח בשמחה עצומה כל היום, וכששאלו
אותו, על מה הוא שומח, ענה ואמר להם, "אנא תפלין מנהגא",

ואני מניח תפלין], כי השיג עצם מעלת מצות תפלין, והיה בזה די והותר לשמח ולרקד כל היום, וכן הוא בכל מצוה ומצוה, שאלו היה אדם משיג עצם חשיבותה, לא היה שיך אצלו משג של "מצוה קלה" שאפשר לדיש בעקביו, שהרי כל מצוה היא קיום רצון הבורא יתברך שמו, ואין עוד שמחה בעולם כמו שאחד זוכה לקיים רצון מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

הטעות המורה שאין מחשיבים את הדברים הקטנים

וזהו המבאר בדברי מוהרנ"ת ז"ל, (לקוטי הלכות תרומות ומעשרות הלכה ג), שעקר סבת התרשלות בן אדם מלקיים המצוות, מחמת שרואה לעשות דבר גדול, ללמד כמה שעות רצופות, ולעסוק בתפלה והתבודדות שעות הרבה, וכן לתן הרבה כסף לצדקה, אבל למוד קטן, או תפלה קצרה, או מתנה פעוטה לצדקה, אינה חשובה בעיניו כלל, אבל זו טעות המורה מאד, כי אצל השם יתברך חשובה כל נקודה קטנה, ואם יסתפל אדם היטב, יראה שהוא מלא ונדיש עם נקודות קטנות כאלו, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות סג ע"א): 'אפלו ריקנים שפך מלאים מצוות כרמון, אבל מחמת שאינן חשובות בעיניו, הוא דש אותן בעקביו, ואינו מגיע למדת השמחה, ולכן מזהירה התורה "והיה עקב תשמעו", שתזהר מאד בכל

מצוות התורה, שנחשבות אצלך כמו "מצוות קלות", ושאתה דש אותן בעקב, תזהר לקיים אותן בשמחה עצומה, כי באמת אין משג של מצוה קלה בעיני השם. יתברך, רק כל מצוה חשובה ויקרה מאד, ותזהר מאד לא לזלזל בהן, כי המצוות הן רצון הבורא יתברך שמו, ותקף ומיד שתתן דעתך לקיים רצונו יתברך, ראוי לך לשמח עמהן בשמחה עצומה.

מי שהוא שמח הוא עושה טובה לכל נשמות ישראל

גם יש לאדם לדעת, בשעושה מצוה בשמחה, שעושה טובה עצומה לא רק לעצמו, אלא לכל נשמות ישראל, כי בשרואים אחד מקיים מצוה בשמחה, זה עושה רשם נפלא על כל הרואים, ונתעורר לבם בתשוקה גדולה לקיים כל המצוות בשמחה, מה שאין כן בשאדם עושה מצוה בעל כרחו ובכבד לב, בזה גורם עצבות ומרה שחורה גם לאנשים אחרים, וכמו שפעם התבטא הגאון הקדוש רבי ישראל מפלנט ז"ל לאחד שהסתובב בפנים עצבות, הרי אתה "בור ברשות הרבים!" וכשהלה לא הבין את דבריו, הסביר לו, הרי הפנים שלך שהן מלאות עצבות ומרה שחורה, הולכות ברשות הרבים בין אנשים, ובכלם רואים אותך, וגם עליהם נמשך מן העצבות ומרה שחורה שלך, אם כן הרי אתה "בור ברשות הרבים"... ומדה טובה

מרבבה, בשאדם הולך ברשות הרבים בפנים צוהלות ושמוחות, וגם מקנים המצוות בשמחה עצומה, זה משפיע שמחה על כל סביבו ועל כל הרוצה אותו, נמצא שזכות הרבים תלויה בו, אשרי לו.

הבעיה היא שאפילו מצוות המורות אנשים דשים בעקב

והנה דבר זה רואים בחוש, שאפילו מצוות גדולות שפנו אותם חכמינו הקדושים (תנחומא פי תצא) "חמורה שבחמורות", כגון מצות כבוד אב ואם, גם אלו קלות בעיני בני אדם מאד, ומזולזלים בהן הרבה רחמנא ליצלן, ולמה? מחמת שגדמה להם שצריכים לעשות דבר גדול ועצום בשביל אבא ואמא, ולהפקיר הכל בשבילם, ומחמת שאינם אוהבים בזה, לכן מתרשלים ממנו לגמרי, אבל אלו היו מבינים שאפילו בדברים קלים יכולים לקיים מצוה זאת, כגון להרים טלפון אליהם פעם ביום, ולשאל אותם: "אבא ואמא, איך אתם מרגישים?" בודאי היו עושים זאת בשמחה עצומה, אבל מחמת שגדמה להם שלעשות בן, הוא דבר קל ובלתי חשוב, לכן דשים אותו בעקב, ולא מקימים אותו כלל, ועל זה מעוררת התורה הקדושה "והיה עקב תשמעון", שאילו המצוות שגדמה לכם שהן קלות, ואתם דשים אותן בעקב, אותן דיקא תשמעון ותקימו אותן בשמחה עצומה, ואז תזכו להגיע לידי מדת השמחה באמת.

מעשה נורא מענין "אבא שיכול לגדל עשרה ילדים, אבל הם אינם יכולים להחזיקו!" והנה בענין כבוד אב ואם, יש פתגם העולם, המכבא היטב את הכאב של הזנחת מצוה זו, וככה אמרי אנשי: "זוג הורים אחד יכול לגדל עשרה ילדים, אבל עשרה ילדים אינם יכולים להחזיק זוג הורים אחד!"

וספר מוהרא"ש נ"י, שלמרבה צערו, נכח לראות בחוש את אמתות הפתגם הנ"ל, כי הביר יהודי שדר עם אשתו החולה במרתף דלוח, והיו נראים בזוג בודד, כי מעולם לא ראו בן או בת בפסיכה, שבאים לבקור או לטפול בהורים הזקנים שהיו נראים בגלמודים, באזור.

ונהוסיף ואמר מוהרא"ש גרו יאיר, שלמרבה הכאב, גם נודעה לו אחר כך, את הסבה שהיא התגורר במרתף, שבבעבר, היה איש אמיד ובעל חזק, וגר בבית מפאזר מאד, שהיה כמו ארמון מפוש, וכל מה שארע לו היה רק בגלל ילדיו, ומעשה שהיה כך היה:

האיש הזה היה מסור מאד לילדיו, ואחד מבניו היה אף נוהג ברכב שהיה רשום על שמו¹. יום אחד היה מערב בתאוונה שבמהלכה

¹ ואגב הזכיר מוהרא"ש נ"י בספרו זאת, שצריד לדעת מה הם רחמים, כי הנה אדם מוסר רכב לבן צעיר, וכי אלו הם רחמים, שבידו תכלתי אהראית יש כלי משחית שיכול להרוג, וזהו ממש הפך הרחמים.

נהרג צעיר. וכיון שהיתה בעיה עם תפטיח - משפחת ההרוג תבעה אותו למשפט, וכיון שבארח חסי היה הוא בעל הרכב עקלו את כל הזנו פולל הבית הגדול, ויצא נקי מפל נכסיו², ולכן הצרף לגור במרתף].

ביום מן הימים הבחין מוהרא"ש נ"י במודעת אבל על פטירת האישי. והלך מוהרא"ש גרו יאיר לקים מצות נחום אבלים פדין. והנה להפתעתו הוא רואה חמשה בנים שישבו שבעה. וכאשר ברר, נאמר לו, כי האבא השאר אחריו עשרה ילדים, וחמשת הבנות יושבות שבעה בחדר הסמוך. ואלו את אמם החולה סדרו בבית אבות, בכר ביום הלוייה - שישפלו בה שם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שבאשר נוכח לראות שלאיש היו עשרה ילדים, נדהם והשתומם מאד, כי מעולם לא ראה אי מי מהם באזור לבקור וטפול וכיו' והיה נראה פערירי ללא בנים. ומרב כאב על החיים העלובים של האישי הבווד, כמעט ופרץ בבכי לעמדתם, והצליח להתאפק בדקות הספורות שהקדיש לנחם אותם, ותקף בשאיצא החוצה זלגו עיניו דמעות מרחמים על האישי, שלא זכה

² ובדרך אנב, אמר מוהרא"ש נ"י, שמנה לומדים גם כמה צריך לברח מן הערביות ואפלו לקרוב מאד, כי הנה דיקא על ידי ערבותו בעבור בנו - אבד את כל מה שהיה לו, ונשאיר איש אמלל כל ימיו.

שבננו יתמכו בו לעת זקנותו – כי הנה אם כל ילד היה מפריש סכום קטן יחסית בתמישים דולר וכדומה, היו יכולים הוריהם להתגורר בדירה נורמלית בשכירות ובכבוד, ובפרט שהוא אבד את הארמון שלו רק בגלל מסירותו לילדיו, וכנ"ל.

והפטיר מוהרא"ש נ"י, שאז ראה בהתגלמות הפתגם העממי הנ"ל, וכל זה בא מחמת שהמצוה הגדולה הזו של 'כבוד אב ואם' מזלזלת בעיני החמון, ואינם יודעים את מעלתה וחשיבותה שהיא המורה שבחמורות.

עבודת תלמידי בעל שם טוב לעמת עבודת בעלי המוסר

והנה זו היתה עבודת כל הצדיקים שבכל הדורות, ובפרט תלמידי הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, להראות לנשמות ישראל, עצם החשיבות והחביבות של כל מצוה ומצוה, אפלו הכי קטנה, ולעורר אותם על קיומם בשמחה עצומה, ולעמת בעלי המוסר שבחרו דרך של תוכחת מגלה לנשמות ישראל³ – להראות להם עצם הפגם והעגש של כל עברה, ושל התרשלות מקיום כל מצוה, תלמידי

³ ותאר מוהרא"ש נ"י איך היו אומרים בעלי המוסר, ומתארים בפרטיות מה שיקרה עם האדם שהוא אינו שנה כלום, ומה שייעשו אתו בגיהנום ואיך שהוא ישאר לנמרי שם וכדו' וכדו'.

הבעל שם טוב זי"ע, בחרו דרך של התעוררות והתחזקות, לעורר את נשמות ישראל על שמחת המצוות, שיכירו עצם החשיבות של כל נקדה קטנה, ובדרך זה הרימו את המון העם ואנשים פשוטים לעבודת השם יתברך, והראו להם שכלם מלאים מצוות ברמז, ויש להם במה לשמח כל ימיהם.

הנחשים השרפים - המוכיחים המעוררים דין על בני העולם וכלפי בעלי המוסר שהטיפו דברים הריפים ועוקצים נגד החמון עם, מובא בספר הקדוש "תולדות יעקב יוסף" (פרשת קדושים אות ה) בשם הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, שהם "הנחשים השרפים" (במדר כ"א, ו), שנשכו את העם, והמיתו עם רב מישראל, רחמנא ליצלו, שהם המוכיחים, המעוררים, הם ושלום, דין על בני העולם, כי אין רצונו של השם יתברך, לשבר נשמות ישראל, שהם מפילא כבר שבורות ורצוצות מפל העובר עליהם ברוחניות ובגשמיות, רק רצונו של השם יתברך לעורר ולחזק נשמות ישראל על קיום המצוות, ולהראות להם פהם מעלתם וחשיבותם, ובדרך זה יבואו פלם לקיים את התורה בשמחה רבה.

ההפתעה שהיתה לבני העיר קאליסק באשר רבי אברהם החל לשמש כמגיד
 וספר מוהרא"ש נ"י, שהרב הקדוש רבי אברהם קאליסקער זי"ע,
 תלמיד המגיד הקדוש ממועזריטש זי"ע⁴ (הטמון בבית העלמין העתיק,
 בחלקת תלמידי הפעל שם טוב הקדוש זי"ע, בעיר הקדש סבריה ת"ז), היה מהעיר
 קאליסק שבליטא, וכשנפטר הרב דשם, הרב הקדוש רבי שמשון
 זי"ע, שהיה ממגידיו המוסר, בחרו ברבי אברהם זי"ע למלאות
 מקומו, ובשבת הראשונה שעלה על הבימה לומר דרשה, בלם היו
 מוכנים לשמוע דרשה של מוסר ותוכחת מגלה שהיו רגילים לשמוע
 מן הרב הפזונה, וגם התחילו אלו אנשים לזמזם בשקט את הנגון
 של ה"מוסר דרשה" שהיה נוהג רבי שמשון להשתמש בו.

⁴ בין שהזכירו מוהרא"ש נ"י דבר בשבחיו, ונזר על מה שאיתא בספר הקדוש 'שכחי
 תר"ן' (סימן יח; ראה גם בספר הקדוש 'פעלת הצדיק' סימן רמט) שבהיות רבנו בארץ
 ישראל, אזי בשבת הראשונה שהיתה פרשת נח, שבת אצל הצדיק הקדוש רבי אברהם
 הנ"ל זי"ע, וכליל שבת כפף רבנו ז"ל את ראשו שיקרא אותו, וקפץ ארבע אמות ממנו
 לאחוריו פרעדה גדולה, ודבר בהתלהבות גדול ולא היה אפשר להכין מה שאמר. אך
 בסוף דבריו שמעו שאמר: איך אנו מתבישים בפני זרע הפעל שם טוב וקרנו לברכה, ולא
 רצה לברך אותו וכו'. וכתב מוהרנ"ת ז"ל, ששמע מפיו הקדוש של רבנו ז"ל, ששלמות
 היה רק להצדיק מורנו הרב אברהם הנ"ל. ואמר, הלא ראיתי כמה צדיקים, אבל שלמות
 הוא רק אצל הצדיק הקדוש רבי אברהם קאליסקער ז"ל.

למַרְבֵּה הַפְתַּעְתָּם הֵם שׁוֹמְעִים אִיךְ שֶׁהִתְחִיל רַבִּי אַבְרָהָם זי"ע
 לְדַבֵּר בְּאֵפֶן אַחַר לְגַמְרֵי, וּבִדְרֻשָּׁתוֹ הִרְבֵּה רַק לְשַׁבַּח אוֹתָם וּלְחַזֵּק
 אוֹתָם, וּלְגַלּוֹת לָהֶם, כִּפְּחָה הֵם חֲשׂוּבִים וְיֻקְרִים בְּעֵינֵי הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ,
 כִּפְּחָה רָאוּ בֶן תְּמָחוּ, כִּי לֹא הָיוּ רְגִילִים לְשִׁמְעַ דְּבוּרִים בְּאֵלוּ.

הַסֵּפֶר שֶׁל רַבִּי אַבְרָהָם אֹדוֹת הַחֲלוּק בֵּין שְׁנֵי הַדְּרָכִים הַלְלוּ

וְאֵז עָנָה וְאָמַר לָהֶם רַבִּי אַבְרָהָם זי"ע, אֲנִי אֶסְפֵּר לָכֶם הַחֲלוּק
 וְהַתְּפָרֵשׁ בֵּין דְּרָף תַּלְמִידֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְהַמּוֹגִיד זי"ע, לְדֶרֶךְ שֶׁל
 בְּעָלֵי הַמּוֹסֵר. בְּעָלֵי הַמּוֹסֵר מְכִינִים חִילִים לְלֶחֶם מְלַחֶמֶת ה',
 וּמַעֲנִיקִים לָהֶם רוּבִים, וְאוֹמְרִים לָהֶם שֶׁצָּרִיכִים לְלֶחֶם עִם הָרוּבָה נִגְד
 הַשּׁוֹנָא, אֲבָל מְכִוְנִים אֶת הָרוּבָה לְכוּזֵן שֶׁלָּהֶם בְּעֶצְמָם, שֶׁהָרִי
 צָרִיכִים לְהַמִּית הָרַע שֶׁבְּקִרְבָּם, וּבְכָל פֶּעַם שִׁיזְרִים בְּדוּר, הַבְּדוּר
 נִכְנָס בְּתוֹכָם בְּעֶצְמָם, עַד שֶׁנִּשְׁפָּרִים וְכָלִים לְגַמְרֵי, רַחֲמָנָא לִיצְלָן.
 אֲבָל הַדְּרָף שֶׁל תַּלְמִידֵי הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב זי"ע הוּא בְּאֵפֶן אַחֲרַת
 לְגַמְרֵי, שֶׁלּוֹקְחִים אֶת אוֹתוֹ רוּבָה בְּיָדָם, אֲבָל מְכִוְנִים אֶת הָרוּבָה
 לְבַחוּזֵן כְּלָפֵי הַשּׁוֹנָא, שֶׁהוּא הַיִּצָּר הָרַע וְחִילוּתָיו הַטְּמָאוֹת, וּבְכָל
 נִקְדָּה קְטַנָּה שֶׁל תּוֹרָה וְתַפְלָה וּמִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, יוֹרִים עוֹד
 בְּדוּר בְּלֵב הַסֵּמֶךְ מִ"ם וְכַת דִּילִיָּה, עַד שֶׁמְמִיתִים אוֹתָם לְגַמְרֵי,

ובדרך זה מנצחים המלחמה בגדול, ויוצאים ממערכת הקרב בריא ושלם.

לפום צערא אנרא – השאלה היא רק מה הוא עושה עם הפה...

והמשל של הרובה טובב והולך ביותר על פת הדבור והתפלה, שהוא עקר כלי זינו של איש הישראלי (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ב'), וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש תהלים מזמור קמט): 'פיהם של ישראל – חרבם', אבל לבח הדבור יש שני פחות, לתחיות או לתמית חם ושלום, וכמו שאומר שלמה המלך (משלי יח, כא): "מות וחיים ביד לשון", אם אדם משתמש עם דבורו לחזק את עצמו ואת אחרים, ומחפש הנקדות טובות שיש בכלם, אזי יש לו חיים על ידי הדבור, וכדורים שיוצאים מן הרובה שלו, נכנסים בלב הסמ"ך מ"ם והורגים אותו.

אבל אם משתמש בדבורו למצוא חסרונות בו ובאחרים, אזי נהפך דבורו עליו למשחית, רחמנא ליצלן, ואז הרובה יורה כדורים בתוכו בעצמו, והוא בסכנה גדולה מאד, וכמו שמרמז בדברי התנא (אבות ה'): 'לפום צערא אנרא', 'לפום' הינו להפה, יש "צערא" או "אנרא", למי משתמש עם פיו להשפיל עצמו ואת אחרים, אזי יש "צערא"

כי סובל מזה מה שסובל, אבל למי שמושפתמש עם דבורו לחזק את עצמו ואת אחרים, ותמיד מחיה עצמו עם כל נקדה ונקדה שיש בו, לזה יש "אגרא", הינו שכר טוב, בזה ובכא לנצח.

משכן המח יהיה מפשט מפל מיני לבושים רעים

ונחו המשך הפסוק, והיה עקב תשמעון "את המשפטים האלה" הינו שתעשה דין משפט בעצמכם, ותתבוננו היטב בעצם מעלת כל מצוה ומצוה, ולא תתן ליצר הרע לשבר אתכם, ולהביאכם לידי עצבות, חס ושלום, ואז "ושמר ה' אלקיך לך את הברית", שיהיה השם יתברך בעזרכם שאף פעם לא תבואו לידי פגם הברית, חס ושלום, כי עצם השמחה שיהיה לכם מקיום המצוות, ושלא תהיה אצלכם שום "מצוה קלה" לדוש בעקב, רק בלם תהיינה חשובות ויקרות בעיניכם, על ידי זה תזכו לשמחה עצומה, ומשכן המח יהיה מפשט מפל מיני לבושים רעים, עד שתראו אלקות במו עיניכם, ותהיו נשמרים מפל רע לגמרי.

והשם יתברך ינפנו להגיע לידי שמחת המצוות באמת, ושתהיה כל מצוה קטנה חשובה ויקרה בעינינו מאד, עדי נזפה לשמח תמיד

באלקותו יתברך, ונהיו נשמרים מכל רע בזה ובבא לנצח, ונקבל
פני משיח צדקנו, במהרה בימינו, אמן ואמן.

סעדה שלישית שבת פרשת עקב ה'תשע"ג

מאמר

איכה אוכל להורישם

בסעודה שלישית, סעדת רענא דרעוין, ביבנאל עיר ברסלב, דפר מוהרא"ש
נ"י דבורים נוראים ונפלאים מאד על פי הפסוק "זהיה עקב תשמעו וכו'".

הרב צריף שתתהיה לו סבלנות לבאר עד שובינו היטב
פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, הנה פלא על גבי פלא, במה אנשים באו
אלי, ואמרו לי שלא הבינו כל כך טוב הדבורים שדברנו אתמול
בלילה, בליל שבת קדש, ושאלו אותי שאחזור ואפרש להם, והנה אף

על פי שאיני תופס את קשי התכנה שבדברים, ונדמה לי שהיו דברים פשוטים וברורים מאד, אף על פי כן צריכים לתחזיק במדת הסבלנות, ולהסביר לכל אחד ואחד כפי דעתו, עד שיבין היטב, אפילו אם צריכים לחזור על אותו דבור ארבע מאות פעמים, וכמו שמספרים חכמינו הקדושים (עריבין נד ע"ב), על רבי פרידא, שהיה לו תלמיד שהצריך להסביר לו ארבע מאות פעמים, ופעם הצריך ללכת לדבר מצוה, והתלמיד היה מדאג כל רגע, אולי יקום הרבי עכשו, ולא יסביר לו היטב, ולכן לא הבין הענין, אפילו אחר ארבע מאות פעמים, והרגיע אותו רבי פרידא, והסביר לו עוד ארבע מאות פעמים, עד שיצאה בת קול ואמרה, שבזכות זה, יוסיפו לו על שנותיו ארבע מאות שנה, עיזן שם. הרי שצריכים סבלנות עצומה לכל אחד כפי דעתו, ולהסביר לו עד שיבין היטב.

מעלת משה רבנו שיכול להוריד השגות אלקות אף לקטנים

והנה מבאר בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ל'), שדיקא זהו עקר מעלת רבי ומנהיג אמת, שיכול להוריד עצמו אל תלמידיו, ולהסביר לכל אחד ואחד השגות אלקות, עד שיבינם היטב, וזהו היה עצם מעלת משה רבנו, עליו השלום, שהוריד את התורה הקדושה והשגות אלקות לכל נשמות ישראל, מעלה לעלול, ומשכל

עליון לשכל תחתון, עד שכל אחד ואחד מישראל תיה יכול להבינם, ובשעת קריעת ים סוף, אפלו שפחה על הים, ראתה השגות אלקות, שלא ראה יחזקאל בן בוזי, גדול הנביאים, וכן אפלו עוללים ויזנקים, שמוטו דדיהם מפיהם, ואמרו "זה אלי ואנוהו", כי מחמת עצם מעלת המנהיג, שהוא משה רבנו, עליו השלום, לכן אפלו הכי קטנים והכי פחותים היו יכולים להבין השגות אלקות, ודיקא זוהי שלמות המנהיג האמתי, שיכול להסביר השגות אלקות באופן פשוט, עד שגם ילדים קטנים יבינו אותן.

הטעות לחשב שאחד שמדבר דברים בלתי מובנים הוא גדול מאד אבל בני אדם טועים בזה הרבה, ונדמה להם שצדיק גדול, תדבוק בהשם ותברך, צריך לדבר גדולות ונפלאות, עד שאי אפשר להבינו כלל, ודיקא זה להם סימן מבחן שהוא צדיק אמתי, שמדבר דברים הנעלמים מעין כל חי, ואי אפשר להבינו, וזו טעות המורה מאד, כי איזו מעלה היא לדבר דברים עליונים וגבוהים שאי אפשר להבינם, הלא בזה מטעה את עצמו מאד בזה, כי נדמה לו שהוא עומד במדרגה עליונה מאד, ומשיג השגות גבוהות ונשגבות, ובאמת אינו משיג כלום, כי אם הוא לא יכול להסביר את השגותיו לאחרים עד שגם הם יבינו אותן – סימן שאינו מבינן בעצמו.

כלם טועים וחושיבים שהוא מקבל אמתי בזה שמתפלל בסדור ויש גם אחד שמטעה את אחרים, כי כלם חושבים אותו לגאון וצדיק ומקבל גדול, ובאמת הכל רק אחיות עינים, כי אינו יודע בין ימינו ולשמאלו. ואף שכלם רואים אותו מתפלל מתוך סדור גדול מלא שמות ויהודים, ועובר על כל דף ודף בעיניו ובאצבעותיו בשעת התפלה, ונדמה באלו יש לו פונות עצומות בתוך תפלתו, אבל בינתים אינם מבינים שעקר פונת התפלה להתפלל נוכח השם יתברך, ולכון היטב שמדבר אז אל הקדוש ברוך הוא בתמימות ובפשיטות גמורה, ואיזו מעלה היא לדפדף דפים של שמות ויהודים בשעת התפלה, ולשכח מעצם התפלה שהוא הדבור אל השם יתברך.

תלמידי בעל שם טוב הקפידו לעסוק בקבלה בחשאי וינא ויש לדעת, שאצל הצדיקים שבכל הדורות, ובפרט אצל תלמידי הבעל שם טוב הקדוש ז"ע, כל ענין למוד קבלה, וכונות השמות בתפלה, הכל היה נעשה בסוד ובחשאי, עד שאף אחד לא היה יכול להבחין על צדיקים אלו שהיו בקיאים בקבלה ובכונות, וכמו שמובא ב"הנהגת האדם" להרב הקדוש הרבי רבי אלימלך מליזענסק ז"ע (סעיף ה') ש'לפעמים ילמד באימה וביראה במעט איזה פתבים

מהאריז"ל, וכל זה באימה וביראה ופחד ה', עיני שם, ומי לנו גדול מהרב הקדוש הרבי רבי אלימלך זי"ע, שהעיד עליו רבנו ז"ל, שעצם מדרגת עצמו הייתה יותר גבוהה אפילו ממה שנראה מתוך ספרו הקדוש, ואף על פי כן בותב שילמד "מעט באיזה בתבים באימה וביראה", ובדורותינו אלה נתחדש דבר חדש – שלומדים ברבים שעורים בקבלה, ומתפללים עם סדורים עבים מלאים שמות ויחודים, והמון עם שרואים זאת, נדמה להם שבלם "מקבלים אמתיים", בשעה שלפי האמת, אין להם משג בקבלה אמתית כלל.

מה נקרא למדן אמתית? מי שיכול להסביר למדנותו והכמתו לאחרים ואותו דבר נהוג בלמדן ותלמיד חכם, מה נקרא למדן ותלמיד חכם אמתית? מי שיכול להסביר למדנותו והכמתו לאחרים, עד שילדים קטנים יבינו דבריו, מה שאין בן מי שאומר פלפול רחב וחרוף, אבל אף אחד מן השומעים אינם מבינים דבריו, רק חצים ישנים, וחצים מנענעים בראשם כדי להפיים את דעתו, איזה למדן ותלמיד חכם הוא?! וגם לפעמים הוא מטעה את עצמו, כי אין בדבריו כלום, והקשיא שלו אינה קשיא, והתרוץ שלו אינו תרוץ, רק מחמת שאין שם מי שמבין בלמוד, לכן נדמה להם שהוא גאון ותלמיד חכם עצום, אבל תכף ומיד שמוגיע מי שמבין בלמוד, רואה שאין בדבריו

כלום, וכמו שאומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן סד), לגבי תקירות וקשיות המחקרים והפילוסופים, שמי שיש לו קצת שכל אמת, יודע שאין בתקירות והשאלות שלהם כלום, רק מחמת שאין מי שיבינם, לכן נדמה להם בקשיות גדולות, אבל באמת אין בהם כלום.

הנה פירו אותך משיחית בהמות, ואתה רוצה לנכס לשהט ילדים?

וזהי מעלת מלמד טוב לילדים בחדר, שיכול להוריד עצמו לכל התלמידים שבפתח, הן למצוינים, והן לבינונים, והן לחלשים, ולהסביר לכל אחד כפי דעתו, עד שיבין הלמודים היטב, אבל מי שאין לו סבלנות ואריכת אפים, להסביר לכל ילד וילד כפי מהו ודעתו, אסור לו לנכס למלאכת הלמודות, שהיא מלאכה קדושה וחשובה מאד, העולה על שאר כל המלאכות, כי מלמד הוא עקר המחנה של ילדי ישראל, אפילו יותר מן ההורים, כי הילדים נמצאים אצל מלמד רב שעות היום שהם ערים, הרבה יותר ממה שנמצאים אצל ההורים, ולכן צריכים להיות אמנים מיוחדים במלאכתם, ולהתאזר עם סבלנות עצומה, ואם לאו, אסור להם לנכס לאמנות זאת, וכמו שפעם אמר הגאון הקדוש רבי יהודה מאיר שפירא מלוברלין זצ"ל, לשוחט אחד שבא להתיעץ עמו, אם כדאי לו לנכס למלאכת המלמודות, כי פירו אותו ממלאכת השחיטה, ואמר לו

הגאון הקדוש רבי מאיר ז"ל: 'הנה פטרו אותך ממלאכת השחיטה של בהמות, ואתה רוצה לפגם למלאכת השחיטה של ילדים, רחמנא ליצלן?!'.... כי מלאכת מלמדות אינה מלאכה שנכנסים לתוכה מחמת חסרון של פרנסה או של מלאכה אחרת, רק מלמד צריך להיות מוכן ומכשר במיוחד לזה, ולהשתמש עם סבלנות עצומה להסביר לכל תלמיד כפי דעתו, ואז בודאי יצליח מאוד במלאכתו.

מפתח החיים להורים ולמלמדים – סבלנות לכל ילד כפי דעתו

והנה עקר מלאכת מלמד טוב, לבנות את ה"בטחון העצמי" של כל ילד ותלמיד, ולתת לו אמון בעצמו, וכמו שמבאר בדברי רבנו ז"ל (קטפי מוהר"ן חלק א' סימן סא), שכמו שצריכים להאמין בהשם יתברך ובצדיקים אמתיים, כמו בן צריכים להאמין בעצמו, שיש לו כחות להגיע לכל המדרגות טובות שיש בעולם, רק עקר החסרון הוא, שעל פי רב הורים ותלמידים משפילים הכחות של הילדים, ותקף ומיד שיש להם איזה בשלון – משפילים אותם, ואומרים להם שאף פעם לא יצליחו בחייהם, וזה בעצמו גורם להם להיות בשלון בחייהם, רחמנא ליצלן, וכמוכא בספר המדות (אות בנים סימן קז): 'הבנים שוטים בשאביהם בעסן'. כי טבע של ילד, לבוא ולשאל את האבא כל דבר שרואה בעולמו: "אבא! מה זה? איך זה עובד? איך

עושים אותו?" והנה כשיש לאבא סבלנות, ומסביר כל דבר אל בנו, בזה בונה אותו ומתגדל שכלו ודעתו ומצליח מאוד בחיים, מה שאין בן פשאבא הוא בעסן, ובכל פעם שבא בנו לשאול אותו, צועק עליו: "אל תבלבל אותי עם הקשיות שלך! אין לי זמן בשבילך!" בזה גורם שיהיה בנו שוטה, רחמנא ליצלן, כי מאפוא ילמד הילד אם לא מאביו? ולכן זהו מפתח החיים, הן להורים והן למלמדים, שתהיה להם סבלנות עצומה לכל ילד בפני דעתו, ויעבד הרבה לבנות הבטחון העצמי שלו, ובזה יגדל בריא ושלם, ויצליח מאוד בכל עניניו.

התורה מזהירה כל אחד מישראל, שלא יאבד בטחון עצמי

ודבר זה מבאר היטב בפרשת השבוע (דברים ז, יז): **כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם, לא תירא מהם וגו',** הינו שהתורה הקדושה מקדימה להזהיר כל אחד מישראל, שלא יאבד את הבטחון העצמי שלו, ולא יירא מכל כחות הטמאה המסבבים אותו מכל הצדדים, ושרוצים להכשיל אותו, הם ושלום, רק זכר תזכר את אשר עשה ה' אלקיך לפרעה ולכל מצרים, המפות הגדולות אשר ראו עיניך והאותות והמופתיים והיר החזקה והרוע הנטויה אשר הוציאך ה' אלקיך, בן יעשה ה' אלקיך לכל

העמים אשר ירא מפניהם, הינו שתזכר היטב איך שתקדוש ברוך הוא אף פעם לא עזב אותך, ואף על פי שהיננו בתוך המצר והדחוק, והגזים ואמות העולם, רדפו אותנו מאד, אבל בכל פעם עשה תקדוש ברוך הוא עמנו נסים חדשים, ולכן למה לך לאבד הכפוחן העצמי, חס ושלום, תזכר ותדע שתקדוש ברוך הוא אוהב אותנו מאד, וכל נקדה שאנחנו עושים חשוכה ויקרה בעיניו יתברך מאד, ודיקא מחמת השעשועים והתענוגים האלה שתקדוש ברוך הוא מקבל מאתנו, הוציאנו ממצרים ועשה עמנו כל הנפלאות האלה. וכשנהיה חזקים בזה, ויהיה לנו לב אפיון, נזכה לכבוש כל המלחמות בנצחון גדול, כי עקר הגבורה היא בלב, וכמו שכתוב אצל שמשון הגבור (שופטים יג, כה): "ותחל רוח ה' לפעמו במחנה דן" וגו', שבא לו חזק ותקף גבורה בלב, ועל ידי זה עשה גבורות נוראות (לקיפוי מותר"ן חלק א' סימן רמט), וכאשר נחזק את עצמנו בכפוחן עצמי ובגבורת הלב, נזכה לגאולה וישועה שלמה.

אם היה יודע אדם מעלתו בשמים לא היה דש בעקביו את המצוות ואמר מותרא"ש נ"י, שהנה על פי כל התקדמות הנפלאות האלו, נדמה לי שבבר יותר קל להבין מה שדברנו אתמול בלילה, על פי הפסוק (דברים ז, יב) והיה עקב תשמעו וגו', ופרש רש"י "אם המצוות

תקלות שאדם דש בעמביו תשמעו", והסברנו, שזה סובב והולך על כל מצוות התורה, שאצל רב בני אדם הם מצוות קלות מאד, מחמת שאינם מבינים עצם מעלתו, ולכן אינם מדקדקים בהן ואין שמחים עמהן, כגון למשל מצות כבוד אב ואם, נדמה להם שהיא מצוה קלה, ואין צריכים לדקדק בה כל כך.

וכן חושבים, שלהתפלל במנין בבית הכנסת בקר וערב, היא הנהגה טובה, אבל אינה חובה כל כך. וכן לתת קצת צדקה בכל יום, אפלו כמה פרוטות, אין לזה חשיבות כלל, רק נתינה גדולה והוגנת, זו חשובה אצל השם יתברך, ובינתיים אינם יודעים שכל נקדה קטנה חשובה ויקרה מאד, שאין לה שעור וערה, רק לא היה להם רבי ומלמד טוב, שיבנה להם ה"בטחון עצמי", ושיספיר להם דבר זה היטב, שכל נקדה קטנה חשובה מאד בשמים, ומחמת זה הם דשים על המצוות בעקבם, ואינם שמחים בהם, אבל אלו היו מתחילים להבין עצם מעלת נפשם בשמים, איך שכל יהודי חשוב ויקר מאד למעלה, וכל תנועה קלה שעושה בשביל השם יתברך, מנענע כל העולמות בלם, בודאי היו עושים יותר ויותר, ובשמחה עצומה מאד.

דרך החסידות היתה לבנו את הרובה לבחויז - נגד השונא
 וכן עכשו תבינו היטב את דברי הרב הקדוש רבי אברהם מקאליסק
 זי"ע, שהספיר לאנשי קהלתו החדשה את החלוק וְהַתְּבַדֵּל בֵּין בְּעָלֵי
 המוסר, לבין נושאי דגל דרך החסידות - תלמידי הבעל שם טוב
 הקדוש זי"ע, כי שניהם נותנים פלי נשק ורובה ביד האדם ללחם עם
 הרע, רק בעלי המוסר פּוֹנּוּ אֶת הַרְּוֹכָה אֶל פּוּזַן הָאָדָם, שְׂיוֹרָה
 בעצמו בדורים, ויהרג הרע שבקרבו, אבל על פי רב זה שובר רוח
 האדם לגמרי, ומוחה מפּוֹנוּ פֶּל זָכַר שֶׁל בְּטַחֲוֹן וְאִמּוֹן עֲצָמִי, עַד שֶׁלֹּא
 נשאר לו כח כלל ללחום עם הַיֵּצֵר הָרָע, כּוֹה שְׂאִין בֶּן דֶּרֶךְ הַחֲסִידוּת
 של תלמידי הבעל שם טוב זי"ע, הִיָּה לְכוֹן הַרְּוֹכָה לְבַחֲוִיז, לְכוֹן
 הַיֵּצֵר הָרָע וְהַסְּמִי"ךְ מ"ם - לירות פּרָקִים שֶׁל מִשְׁנִיּוֹת וְדַפִּים שֶׁל
 גְּמָרָא, וְדַבּוּרִים שֶׁל תְּפִלוֹת וְהַתְּבוּדוֹת, וּמַעֲשֵׂי הַמִּצְוֹת, עַד שֶׁיִּהְיֶה
 הַיֵּצֵר הָרָע וְהַסְּמִי"ךְ מ"ם לְגַמְרִי, כִּי בְּכָל דַּבּוּר שֶׁל תּוֹרָה וְתַפְּלָה, וְכֵן
 בְּכָל עֲשִׂיָּה שֶׁל מִצְוָה, אִפְלוּ הָכִי קַטְנָה, פּוֹעֲלִים פְּעֻלוֹת נוֹרָאוֹת
 בְּשָׂמִים, אֲשֶׁר עֵינַי לֹא רָאִתָּה, וּכְשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ זֹאת, אֲזַי לֹאטָ לֹאטָ
 נִבְנָה אֲצִלוּ הַ"בְּטַחֲוֹן הָעֲצָמִי", וְעוֹשֶׂה בְּכָל פֶּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, עַד
 שְׂמִצְלִיחַ מֵאֵד בַּחַיִּים.

והקדוש ברוך הוא יעזר לנו להיות חזקים בעבודתו מאד, ותהיה חשובה ויקרה בעינינו כל נקדה קטנה, ונשמח על זה מאד בשמחה עצומה שאין לה קץ ותכלית.

והנה נברך עכשו את 'ברכת המזון' בכונה גדולה ועצומה, ונאמר מלה במלה מתוך הסוד, שדבר זה הוא סגלה המסגלת מאד לעשירות, ואחר כך נתפלל תפילת ערבית במתינות ובכנות הלב ובשמחה עצומה, ונחיה עצמנו עם כל נקדה ונקדה של יהדותנו, עדי נזכה לראות בישועת השם יתברך, ובשמחתם וישועתם של ישראל, ולקבל פני משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן ואמן.

